

Kunnen we praten?

Theo Stubbé, Blauw bv, maart 2018

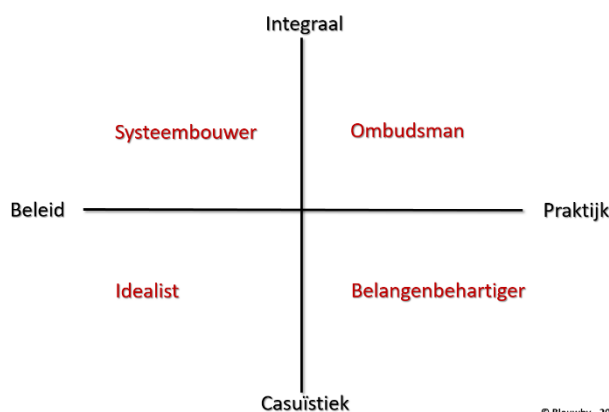

De titel van dit vlugschrift is ook de titel van het laatste boekje¹ van Joris Luyendijk. Joris Luyendijk is bekend als onderzoeksjournalist naar de werking van de financiële dienstverlening, met name in The City of London. Hij denkt dat alleen de symptomen van de bankencrisis zijn opgelost, maar dat de onderliggende (perverse) attitude nog stevig verankerd zit in deze branche. Hij wijt dit mede aan de ontwikkelingen in de wereld die steeds meer verdeeld is in bubbels die niet met elkaar communiceren. Dit gebrek aan begrip voor 'de anderen' is een valkuil voor vele maatschappelijk organisaties en (lokale) politici. Ik zou graag mijn bubbel, van de participerende burger in de gemeente, willen uitleggen aan de gemeenteraadsleden, zo vlak na de verkiezingen. Niet vanuit een cynische blik en klagend over politici, maar in een poging begrip te brengen.

Ik heb mijn activiteiten in de Amersfoortse burgerparticipatie van de afgelopen 15 jaar ervaren als een paradox, een schijnbare tegenstelling. Ik meende te weten wat goed was voor mijn buurt, de omwonenden en in het vervolg zelfs voor alle burgers. In gesprekken met politici van Amersfoort hoorde ik dat zij ook overtuigd waren dat ze het goed deden. We begrepen elkaar van geen kanten. Dan ontstaat de verwarring en wederzijdse irritatie, want de politici zijn legitiem gekozen en vinden dat ze daarom keuzes mogen/moeten maken in de politieke arena. Tegelijk vinden burgers, zoals ik, dat het gemeentebestuur hun leven/wonen/veiligheid aangaat en zij zijn de ervaringsdeskundigen in de wijk. Ik heb ervaren dat politici moeite hebben met burgers met een andere mening. Ik hoorde concreet dat 'de andere mening' verdacht is, want burgers komen alleen op voor hun eigen belangen, het zogenaamde NIMBY gedrag. Ik heb ervaren dat NIMBY juist een bron is van onvoorstelbare energie om in actie te komen tegen onrecht en bestuurlijke dwalingen. Het plan om een drukke verkeersweg (de Kersenbaan) bijna door mijn voortuin te leggen heeft mij gemotiveerd om mij te verdiepen in deze materie. Door deze energie krijgt de gemeente feedback uit de gemeenschap. Ik weet dat de politici altijd graag horen wat de zwijgende meerderheid denkt, maar zou het kunnen zijn dat mensen met NIMBY gedrag de woordvoerders zijn van de zwijgende meerderheid?

Na de periode van de Kersenbaan heb ik mijn ervaringen, samen met andere actieve Amersfoorters, omgezet in de dialoog met de gemeente om anders om te gaan met burgerparticipatie, onder de naam Het Nieuwe Samenwerken (www.hetnieuwesamenwerken.net). Hierbij wilde ik ook mijn eigen drijfveren begrijpen. Een echte dialoog begint immers met het begrijpen van jezelf en je gesprekspartners. Met het bijgaande figuur beschrijf ik vier typologieën van actieve burgers. Het is maar een model, maar het heeft mij geholpen om anderen te begrijpen.

Rechtsboven in de matrix zie je 'de Ombudsman'. Dat zijn burgers die zich willen inzetten voor alle vraagstukken in de gemeente. Ze worden vaak (een beetje denigrerend) de 'usual suspects' genoemd, want zij komen op voor een scala aan vermeende onregelmatigheden. Zij helpen andere burgers en kennen vaak de weg in het stadhuis, evenals de politieke mores. Zij acteren als de luis in de pels van de Gemeente. Koester hun stem! Binnen Amersfoort is de SGLA het bekendste voorbeeld.

¹ Kunnen we praten van J. Luyendijk, Atlas Contact, 2017

Rechtsonder in de matrix zit de *'Belangenbehartiger'*. Dit is een vorm van een ombudsman, maar dan voor één enkel vraagstuk. Hij of zij komt op voor de belangen van een individu of straat of voor één specifiek onderwerp. De persoon is meestal persoonlijk betrokken bij het vraagstuk en behartigt zijn belangen door te reageren naar de gemeente. Zodra het vraagstuk opgelost is of van de agenda is verdwenen zal deze belangenbehartiger geen tijd en moeite meer besteden aan de gemeente. Binnen Amersfoort zijn dat bijvoorbeeld de bewoners die zich verweren tegen de aanleg van een andere weg, de Westelijke Ontsluiting, omdat het de leefomgeving bij hun huis benadeeld. Koester hen, want zij kennen de omstandigheden ter plekke veel beter dan elke ambtenaar, adviseur of raadslid.

Linksonder in de matrix zit de *'Idealist'*. De idealist maakt zich zorgen over één vraagstuk (of enkele vraagstukken), vanuit zijn of haar idealen en niet zozeer omdat zijn of haar directe belangen in het geding zijn. De persoon in kwestie haalt zijn/haar energie om te acteren uit de overtuiging dat iets verbeterd moet worden. Dat betekent dan ook meestal dat het oplossen van het betreffende vraagstuk geen reden is voor de idealist om te stoppen met acteren. Een voorbeeld binnen Amersfoort zijn de burgers die tegen de aanleg van de Westelijke Ontsluiting zijn, maar er niet direct door getroffen worden in hun woongenot of andere belangen. Zij vinden dat de ratio om twee minuten winst in rijtijd van automobilisten niet opweegt tegen het vernietigen van de natuur en het uitgeven van zoveel geld (€ 67 miljoen). Koester deze idealisten, want u kunt leren van hun argumenten voor andere (soortgelijke) projecten.

Tenslotte zit in het vierde kwadrant de *'Systeembouwer'*. Deze persoon maakt zich druk over de manier van werken van de gemeente, niet zozeer om de afzonderlijke vraagstukken op te lossen als wel om het systeem van de democratie en de besluitvorming te verbeteren. Zijn/haar drijfveer is het begrijpen van het krachtenspel in het stadhuis en het zoeken naar de verbeterpunten, waarbij je kan denken aan betere controlemechanisme van de Raad, aan minder carrière politici, aan het fenomeen van een burgerbegroting, aan actieve (en oprechte) burgerparticipatie. Koester deze systeembouwers, want zij kunnen u helpen met het dichten van de kloof tussen de burger en de politiek. De lezer begrijpt dat ik zo'n systeembouwer ben.

Tot slot:

Raadsleden en Maatschappelijke Organisaties acteren 'handiger' naar de burgers/huurders/cliënten als zij begrijpen vanuit welke drijfveer iemand zijn of haar mening inbrengt. Bij elk kwadrant hoort aan andere toonzetting en ik hoop dat daarmee een betere dialoog ontstaat tussen beleidsmakers en degene die het beleid ervaren.

De aanleiding van dit vlugschrift was een oproep van het burgerinitiatief www.bewoners033.nl om je ervaringen met burgerparticipatie te beschrijven voor de nieuw gekozen gemeenteraadsleden van Amersfoort.

Wilt u verder lezen? Probeer het boekje 'Montessori-democratie van E. Tonkens e.a. , Amsterdam University Press, 2015. Een samenvatting van dit boekje vindt u op mijn website: www.blauwbv.nl